

De drie guṇa's

(*Bhagavadgītā* hoofdstuk 14)

1. *De heer (Kṛṣṇa) sprak:*
Ik zal u nu verder de hoogste wijsheid van alle wijsheden uitleggen. Alle wijzen die deze wijsheid gekend hebben, hebben hierdoor de staat van perfectie bereikt.
2. Wie zich deze kennis heeft toegeëigend, en dezelfde natuur heeft bereikt als ik heb, hij zal niet weer geboren worden bij een nieuwe schepping en zal niets te vrezen hebben bij een nieuwe ondergang.
3. Het grote Brahman is mijn baarmoeder. Ik plaats de vrucht daarin. Vandaaruit ontstaat de geboorte van alle wezens, o zoon van Bharata!
4. Ik ben de zaadgever en het grote Brahman is de moederschoot van alle stervelingen die uit een baarmoeder geboren worden, o zoon van Kuntī!
5. De drie eigenschappen die uit de natuur zijn ontstaan, zijn zuiverheid, energie en traagheid. Zij, o Arjuna, binden de onvergankelijke ziel vast in het lichaam.
6. O zondeloze, daar is als eerste Sattva, stralende en puur vanuit haar bron van zuiverheid, die de mensen bindt door ze te laten verlangen naar geluk en wijsheid.
7. Weet dat Rajas, de energie, die de aard heeft van hartstocht, de bron is van verlangens en gehechtheid. Deze heeft de mens in zijn greep door de gehechtheid van de mens aan de handeling.
8. Weet dat Tamas, traagheid, geboren uit onwetendheid, de misleiding is van alle levende wezens. Hij houdt de mens in zijn greep met onverschilligheid, lamlendigheid en slaap, o zoon van Bharata!
9. O zoon van Bharata, Sattva laat de mens zich hechten aan geluk, Rajas aan een werkzaam leven en Tamas, die iemands kennis bedekt, hij laat hechten aan dwaasheid.
10. Soms is met name sattva aanwezig, o zoon van Bharata, als hij rajas en tamas overwonnen heeft. En evenzo kunnen de rajas en tamas prominent aanwezig zijn, als ze de andere twee eigenschappen de baas zijn.
11. Wanneer er licht wordt voortgebracht vanuit het hele lichaam, het licht van de kennis, dan betekent dat dat sattva goed gedijt.
12. O beste van de Bharata's, als er een toename is van rajas, dan komen hebzucht, activiteiten, het beginnen met werkzaamheden, rusteloosheid en begeerte naar boven.

13. O geliefde van de Kuru's, als er een toename is van tamas, dan komen duisternis, luiheid, dwaasheid en illusies naar boven.
14. Wanneer iemand sterft op een moment dat er sprake is van een toegenomen sattva, dan bereikt hij de vlekkeloze wereld van de grote wijzen.
15. Wanneer iemand sterft op een moment dat er sprake is van een toegenomen rajas, dan zal hij de volgende keer geboren worden temidden van hen die gehecht zijn aan het handelen. En evenzo, wanneer iemand sterft op een moment dat er sprake is van een toegenomen tamas, hij zal de volgende keer geboren worden temidden van de redeloze dieren.
16. Het resultaat van een goede daad is zuiver en behoort tot sattva, zegt men. Het resultaat van rajas evenwel is lijden en dat van tamas is domheid.
17. Vanuit sattva komt kennis voort; en vanuit rajas hebzucht. Dwaasheid en illusies ontspruiten aan tamas, en ook domheid.
18. Zij die zich in sattva bevinden, gaan omhoog; de mensen die rajas zijn verblijven in de middensferen; de mensen die tamas zijn, die zich bezighouden met de minderwaardigste activiteiten, gaan omlaag.
19. Hij die inziet dat de doener niets anders is dan de werking van de guṇa's, en die bovendien hem kent die aan de guṇa's is ontstegen, hij bereikt mijn wezen.
20. Nadat de ziel deze drie guṇa's die het lichaam hebben laten ontstaan, gepasseerd is, verkrijgt hij, bevrijd van geboorte, dood, ouderdom en pijn, onsterfelijkheid.
21. *Arjuna sprak:*
O heer, wat zijn de kenmerken van iemand die deze drie guṇa's is ontstegen? Wat is zijn gedrag? En hoe ontstijgt hij deze guṇa's?
22. *De heer (Kṛṣṇa) sprak:*
O zoon van Pāṇḍu, diegene die geen afkeer heeft van licht, van activiteiten en zelfs van illusies als deze zich voordoen en er niet naar verlangt als zij er niet meer zijn;
23. hij die neutraal blijft als de guṇa's zich bewegen, wetende dat het alleen de guṇa's zijn, die standvastig is en niet in beweging komt;
24. hij die evenwichtig is in vreugde en lijden, die zelfverzekerd is; voor wie een kluit aarde, een steen en een klomp goud gelijk zijn; voor wie de mensen die hij mag en die hij niet mag, gelijk zijn; die standvastig is en gelijkmoedig onder kritiek en lof;
25. die gelijk reageert op eer en oneer; voor wie vriend en vijand gelijk zijn; die alle begonnen activiteiten achtergelaten heeft, van hem wordt gezegd dat hij aan de guṇa's ontstegen is.
26. Als degene die mij voortdurend met toewijding dient, de guṇa's overstegen heeft, dan wordt hij geschikt geacht voor de staat van Brahman.

27. Want ik ben de basis van de onsterfelijkheid, van de onvergankelijkheid, van de eeuwigheid, van de goddelijke wet, en van het uitzonderlijke geluk.

(Dit is het einde van het veertiende hoofdstuk)